

TÍTOL DE L'ACTIVITAT: *Juul*

Etapa: Educació Primària.

Cicle: Superior.

Àrees relacionades:

Llengua: expressió i comprensió oral i escrita

Coneixement del medi social i cultural

Educació visual i plàstica

Educació física

Material

Conte : *Juul*, Gregie de Maeyer i Koen Vanmechelen. Ed. Lóquez. Salamanca 1996.

Revista CLIJ , núm. 111, article de Paco Abril "Encuentro con Juul" .

Fitxes de treball.

Cartolines, tisores, colors, goma d'enganxar.

Sessions

6 sessions d'una hora.

Continguts que s'hi treballen

- Acceptació i estimació del cos propi: autoestima.
- Acceptació i respecte a la diversitat física, d'opinió i d'acció.
- Respecte, acceptació i estimació dels altres.
- Valoració de la dignitat de la persona.
- Sensibilització pels drets i deures humans.

Objectius

- Acceptar i estimar el cos propi.
- Acceptar i respectar la diversitat física, d'opinió i acció.
- Respectar i acceptar els altres.
- Reflexionar sobre la convivència diària i analitzar les nostres conductes.
- Conèixer els drets humans i aprendre a respectar-los.
- Ser tolerant vers la diversitat d'opinions.
- Reflexionar sobre les agressions verbals, les humiliacions i altres aspectes violents que sorgeixen en les relacions personals i a l'escola i que veiem també en alguns programes de televisió.

Consideracions generals

La història de *Juul* és una història molt dura perquè mostra, sense concessions, la crueltat que tots som capaços d'expressar des de la infantesa. Els educadors sabem prou bé fins a quin punt els infants poden arribar a ser ferotges en les seves relacions. Massa sovint deixen anar els seus instints primaris i són capaços d'humiliar, de forma terrible, els companys. Precisament per això hem escollit la història de *Juul*.

Potser algú pugui pensar que es tracta d'un relat massa cruel, massa violent per a oferir-lo com a material de treball, però creiem que no ho és pas més que moltes de les situacions que diàriament viuen els alumnes, ni tampoc ho és més que moltes de les sèries que habitualment veiem per televisió.

Llegir i comentar *Juul* és una bona manera de començar a reflexionar sobre els conflictes, sobre la necessitat de ser tolerants i de respectar les diferències. Aconsellem mirar les magnífiques fotografies del llibre.

L'autor del conte, Gregie de Maeyer, explica que es va inspirar en una notícia terrible, apareguda en un diari, que explicava el suïcidi d'un nen de 13 anys que havia suportat durant molt de temps les burles dels seus companys.

L'autor flamenc era un home preocupat per l'educació dels infants i joves i opinava que "cal mostrar el món als nens, no resoldre'ls-el".

Us oferim la possibilitat de treballar amb els vostres alumnes a partir d'aquesta història emocionant, tendra però dura.

Les activitats que us proposem són un recull de l'experiència portada a terme pel Departamento de Programas Educativos de la Fundación Municipal de Cultura de l'Ajuntament de Gijón, dirigida per Paco Abril, a qui agraïm la seva col·laboració en aquest llibre.

Per últim, per completar tota aquesta informació, notifiquem que la companyia de teatre Ultramarinos de Lucas ha fet un muntatge teatral de titelles amb el nom de: *Juul*, ¿qué te ha pasado?. La titella de *Juul*, feta de fusta i de grans proporcions, és una fidel reproducció del disseny fet per Koen Vanmechelen. Agraïm a aquesta companyia la seva col·laboració que ens ha permès arribar a descobrir tot el treball que s'ha realitzat, en diferents llocs d'Espanya, sobre aquest llibre.

Descripció de les activitats

Coneixements previs

Abans d'explicar el conte, plantegem una pregunta inicial : "Us agrada que us insultin?"

Els alumnes quedaran sorpresos per la pregunta i de ben segur que la resposta serà clara perquè a ningú li agrada rebre insults.

La segona qüestió que proposarem serà : "Algú pot dir que mai no ha insultat ningú?". L'objectiu d'aquesta pregunta és despertar la consciència col·lectiva sobre el fet que malgrat que a ningú li agrada rebre agressions verbals, tothom, en algun moment, hem agredit els altres, encara que aquesta no sigui una actitud general.

La tercera pregunta serà: "Com et sents quan t'insulten?". Demanarem que les respostes siguin molt descriptives, defugint respostes com "malament" o "bé". Els nens i les nenes han de fer l'esforç de trobar les paraules adequades que descriguin millor les seves emocions.

Cal que escriguin les respostes en un full (vegeu fitxa 1) i que finalment en fem una posada en comú.

Aquesta activitat ens permetrà copsar les opinions generals del grup classe respecte a l'impacte de les agressions verbals.

Lectura del conte

Arriba el moment de conèixer la història d'en *Juul* . Aconsellem que la primera lectura la faci el/la mestre/a, sense que els alumnes tinguin davant el text, per tal que la primera impressió del conte sigui com més impactant millor.

Després, repartirem el text i cada alumne el llegirà individualment.

Les impressions

Juul és una narració que no ens pot deixar indiferents. És, per sobre de tot, una història d'amor, perquè en *Juul* vol ser estimat i vol estimar els altres. Precisament perquè els altres no l'accepten, decideix arrencar-se tot allò que el separa d'ells.

És molt interessant recollir les primeres impressions (vegeu fitxa 2), els sentiments que provoca la narració en els lectors. Després de fer el treball individual, aconsellem fer una roda d'intervencions per posar en comú totes les impressions.

Finalment, proposem buscar referències, situacions similars, a la vida quotidiana. Tothom tindrà coses per explicar, viscudes directament o indirectament.

Què és insultar?

El tema principal del relat és les reaccions que poden provocar les agressions verbals. Per això, proposem fer una reflexió a l'entorn del significat de l'insult: què és insultar?

Intentem, primer, fer una definició de l'insult (vegeu fitxa 3). La majoria dels nens i nenes d'aquesta edat associen el fet d'insultar amb "dir paraulotes". Per això convé que descobreixin que l'agressió verbal no rau en la paraula que utilitzem sinó en la intenció que donem a la paraula.

Observem, per exemple que paraules com "mosquit" o "elefant" no són cap insult però que, utilitzades en un determinat context com "tens un cervell de mosquit" o "té les orelles d'elefant" es converteixen en una agressió verbal.

Recordem que, durant la narració, en *Juul* rep tota mena d'insults com ara "fil de coure", "bola de billar", "Dumbo", "camatort", "Juulrodes", "Juulbuti", etc. Analitzem aquests insults.

Després d'introduir totes aquestes reflexions, podem replantejar la definició inicial i podrem arribar a fer definicions més precises, com per exemple: "insultar és dir paraules que poden ofendre o molestar una altra persona", "insultar és pegar amb les paraules".

Suggerim que busquin la definició al diccionari i que la copiïn per comparar-la amb les definicions que han fet abans.

Després podem explorar el camp semàntic de l'insult i fer una llista de totes aquelles paraules que es relacionen amb el fet d'insultar; injuriar, befar, escarnir, ofendre, infamar, ultratjar, ferir, humiliar, etc.

Ara pensem-hi: totes aquestes paraules, podrien servir per expressar l'estat d'ànim de *Juul* davant les agressions verbals dels seus companys?

Parlem de Nora

En el penúltim paràgraf del conte s'obre un punt d'esperança amb l'aparició de Nora, que és l'únic personatge positiu de la història, l'únic que mostra sentiments humans.

Preguntem quin significat té per a ells aquest personatge (vegeu fitxa 4) i quins sentiments els provoca: amor, amistat, pietat, etc.

També podem descriure-la, dibuixar-la tal com la imaginem...

"Jo tenia rissos"

Aquest conte té un final obert i, per tant, admet qualsevol possible interpretació. Potser l'autor ha volgut jugar així amb els lectors per fer-los participar, perquè elaborin finals positius...

Això és precisament el que hauran de fer els alumnes (vegeu fitxa 5).

Reconstruïm en *Juul*

Precisament perquè es tracta d'un final obert, els alumnes tendeixen a buscar-li un final feliç, tal com succeeix en tots els contes tradicionals. Podríem ajudar en *Juul* a ser reconstruït? Per aconseguir-ho només cal dibuixar-lo per peces, retallar-les i després enganxar-les una a una fins que en *Juul* torni al seu estat inicial. Per a la reconstrucció podem utilitzar cartolina, roba, paper, etc. Nosaltres ja hem intentat ajudar el protagonista i contribuir a restablir la justícia!

Com es deu sentir ?

Apropar-se als sentiments dels altres és una manera d'entendre'n els problemes i una manera de compartir-los.

Imaginem els diferents estats d'ànim pels quals devia passar el pobre *Juul* a mesura que s'anava mutilant.

Proposem un exercici d'expressió corporal. Cadascú es converteix en *Juul* per uns instants, es posa a la seva pell, intenta expressar amb tot el cos què devia sentir el personatge quan:

- es va arrencar les orelles.
- es va arrencar els ulls.
- li dèiem bola de billar.
- etc.

Intentem expressar amb el cos el dolor, la tristesa, l'humiliació, etc.

Pegar amb paraules

Reprenem la llista d'insults que rep en *Juul* durant tot el seu calvari.

Parlem ara de la nostra realitat: quines agressions verbals acostumem a rebre? Per saber-ho passem un qüestionari (vegeu fitxa 6) que ens permetrà conèixer els insults que reben els alumnes en l'àmbit familiar i escolar, així com el seu grau de satisfacció i autoestima.

Amb aquesta activitat els mestres podran saber quines són les agressions verbals que molesten els alumnes. És possible que l'apartat que tracta de saber quines són les agressions verbals que els mestres acostumen a fer als seus alumnes ens pugui molestar, però creiem oportú plantejar-ho per conèixer la realitat i intentar rectificar el que calgui.

Mesurem la temperatura de l'insult

Les relacions que s'estableixen en el grup classe són, moltes vegades, conflictives, i l'ús de l'agressió verbal és, malauradament, un fet habitual. Proposem fer-ne una valoració conjunta. Es pot mesurar l'insult? Ho intentem establint una valoració del 0° al 10°.

- 0° representarà que, a la classe, no es produeixen mai agressions de cap mena.
- 10° representarà el màxim d'agressions i, per tant, voldrà dir que estem immersos en una temperatura convivencial insuportable.
- 5° suposa la mitjana, la normalitat, allò que encara podem aguantar.

Demaneu als alumnes que posin una nota. Després en farem la mitjana i establim la temperatura ambiental de la classe. Si cal, farem propostes per millorar-la.

Carta a *Juul*

Com a cloenda, suggerim que cada alumne escrigui una carta a *Juul* (vegeu fitxa 7). En la carta hi exposaran com han viscut la seva història i també si en algun moment de la seva vida s'han sentit tan malament com ell. Poden afegir-hi consells, idees per a millorar les condicions de vida d'en *Juul* i tot allò que hi vulguin expressar.

Aquesta carta s'adreçarà també a tots aquells nens i nenes que viuen situacions humiliants i injustes.

Activitats d'avaluació

L'experiència viscuda a través de la terrible història de *Juul* ens permetrà recapitular, arribar a conclusions respecte a l'ús i abús de les agressions verbals en les nostres relacions

diàries i, també, reflexionar sobre com els insults molesten i fereixen les persones encara que no ho sembli.

Podem donar una ullada a la televisió i observar quins ús es fa de les agressions verbals en els diferents programes. Així mateix, ens interessa analitzar si es tracta d'una agressió justificada (provocada per una altra agressió) o no. Recollim les observacions en una graella (vegeu fitxa 8), i posem-les en comú i comentem-ne els resultats.

JUUL

En Juul tenia rissos.
Rissos pèl-roigs.
Els seus companys li cridaven:
Fil de coure!
Cabells de cagarro!
Pastanaga!
Per això, en Juul va agafar les tisores
i, ris rere ris, se'ls va tallar tots.

En Juul tenia el cap pelat.
"Bola de billar! Bala! Cap d'ou!"
Li cridaven els altres nens.
Per això, en Juul es va posar una gorra.
Les orelles li sortien per sota la gorra.
"Orellut! Dumbo! Alça el vol!"
En Juul voldria volar ben lluny i no tornar mai més.
Amb dues estrebades, es va arrencar les orelles.

La gorra li tapava els ulls
perquè les orelles no la hi sostenien.
No s'hi veia i topava amb tot:
amics, parets, taules, armaris, pals...
Veia les estrelles i el cap li rodava.
En Juul obria molt els ulls per a no caure
i parpellejava.

"En Juul mira de gairell! Cridaven els nens.
Guenyo ! Guenyo!
I en Juul va tancar els ulls ben fort.
No volia veure res. Mai més.
Amb els polzes es va fer saltar els ulls de les conques.
Van caure a terra com bales humides.
Però no van rebotar.

Li feia molt de mal. Moltíssim!
Tant que es va posar a quequejar.
Quequejava sens parar.
I els altres nens cridaven : ta-ta-ta-tartamut !
Que-que-que-quec !”
Per això en Juul va ficar
la llengua a l'endoll.
Es va cremar mitja boca.
I la llengua li va desaparèixer.

El dolor feia trontollar en Juul.
Anava amunt i avall, sense rumb.
Les cames li feien figa,
se li doblegaven.
“Camatort! En Juul té les cames tortes!”
Li cridaven a cor.
Garrell! Esguerrat!
En Juul se'n va anar a les vies del tren
i va posar les cames damunt dels rails.
Va passar un tren.
El tren va deixar un rastre vermell als rails.

Van trobar en Juul a l'andana.
El van asseure en una cadira de rodes.
I els nens cridaven:
“Mireu-lo! Juul sense cames! Juulrodes!”
I ell empenyia les rodes per fugir-ne més de pressa.
Però els altres el van atrapar.
Van empastifar amb merda el lloc per on empenyia
per poder avançar, per poder-se escapar.

En Juul es va enrabiar tant,
que va ficar les mans en aigua bullent.
Se li van omplir de butllofes que es rebentaven
i supuraven.
Estaven tan cremades que les hi van amputar.
Ordres del metge.

I els nens cridaven: “En Juul té braços de botifarra”
Juulbuti! Juulbuti!
I ell va demanar que el portessin al zoo.
Va ficar un braç entre els barrots de la gàbia dels lleons.
I el lleó li va arrencar d'una queixalada.

L'altre braç, el va ficar entre les portes de l'ascensor.
No va sentir res quan va passar del primer pis,
on va quedar encallat el seu braç.

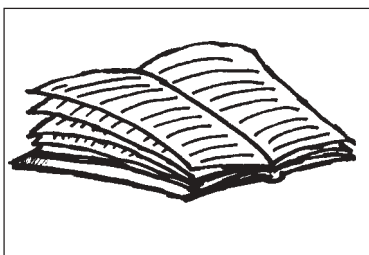
A en Juul, només li quedava el tronc.
"Llàstima que tingui tronc!
Si no en tingués, jugaríem a futbol amb el seu cap."
Entre tots el van estirar fins separar-li el cap del tronc.
Però era difícil jugar a futbol amb el seu cap.
No rebotava.
El podien llençar, però no hi podien fer xuts.
Fins i tot van assenyalar un penal.
Abans de marcar cap gol, els nens es van cansar de jugar al futbol
i van abandonar en Juul al punt del penal.

Aleshores, va arribar la Nora.
El va fer rodolar fins al cotxet de la nina.
El va ficar dins i se'l va endur a casa.
El va banyar i el va amanyagar.
Li va dir coses boniques.
El va asseure a la cadira de la nina.
I després de mirar-lo molta estona,
li va demanar : "Què t'ha passat?"
La Nora va ficar un llapis a la boca d'en Juul.
Li va donar un tros de paper.
I en Juul es va posar a escriure....

Jo tenia rissos...
Uns rissos pèl-roigs.
Fil de coure!
Em cridaven els altres nens.
Cabells de cagarro!
Pastanaga!
Per això vaig agafar les tisores
i, ris, rere ris, me'ls vaig tallar tots...

TEMA: **COM HO RESOLEM?**

ACTIVITAT: **Coneixements previs**

Fitxa 1

Nom alumne/a: _____

Curs: _____

Per què ho fem? _____

1. Respon aquestes preguntes.

• T'AGRADA QUE T'INSULTIN ? _____

• POTS DIR QUE MAI NO HAS INSULTAT NINGÚ? _____

• COM ET SENTS QUAN T'INSULTEN? _____

2. Posa en comú les respostes, amb els teus companys.

TEMA: **COM HO RESOLEM?**

ACTIVITAT: **Impressions**

Fitxa 2

Nom alumne/a,es: _____

Curs: _____

Per què ho fem? _____

1. Després de llegir el conte, intenta escriure les teves impressions:

• Què t'ha semblat? _____

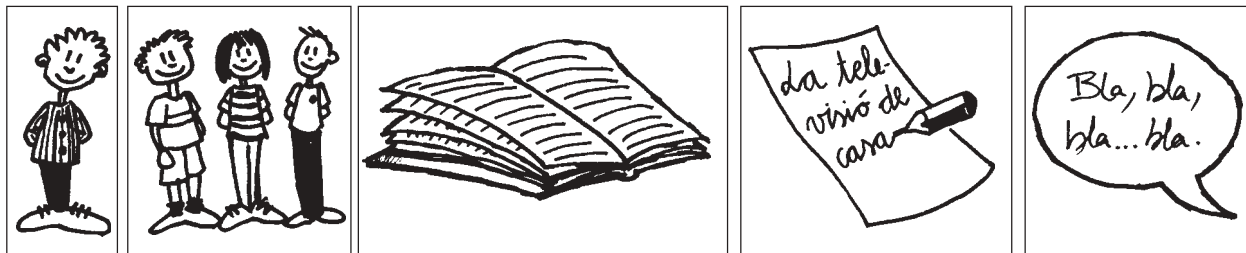
• Com t'has sentit a mesura que llegies aquesta història? _____

2. Pots explicar alguna història que tu hagis viscut que et recorda el que li passava en Juul?

3. Poseu en comú les respostes.

TEMA: COM HO RESOLEM?

ACTIVITAT: Definicions

Fitxa 3

Nom alumne/a/es: _____

Curs: _____

Per què ho fem? _____

1. Intenta definir què és insultar.

2. Són insults les paraules següents?

- Bola
- Elefant
- Pota
- Mosquit
- Porc
- Orella

3. Ara digues si aquestes expressions et semblen un insult o no:

- Bola de billar (per dir que una persona no té cabells)
- Orella de porc /orella d'elefant (per dir que una persona té les orelles grosses)
- Potes arquejades (per dir que té les cames tortes)
- Cervell de mosquit (per dir que una persona és poc intel·ligent)

4. Tenint en compte l'exercici anterior, intenta escriure una nova definició d'insultar

5. Busca al diccionari i copia la definició d'insultar.

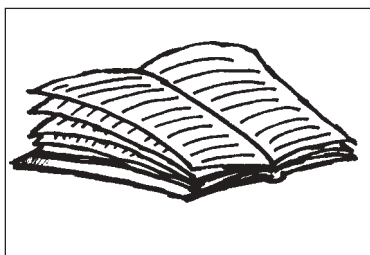
Fes una llista de totes les paraules que recordis que puguin servir per explicar què és insultar.

Algunes d'aquestes paraules poden servir per explicar com se sentia en Juul? Quines?

7. Poseu en comú les respostes.

TEMA: **COM HO RESOLEM?**

ACTIVITAT: **Parlem de Nora**

Fitxa 4

Nom alumne/a: _____

Curs: _____

Per què ho fem? _____

1. Llegeix el penúltim paràgraf del conte. Et proposem parlar de la Nora.
Què et sembla aquest personatge?

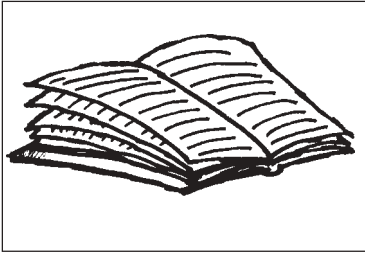
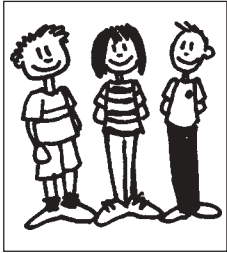
Quins sentiments et provoca?

Coneixes algú com la Nora?

2. Dibuixa la Nora tal com te la imagines.

TEMA: COM HO RESOLEM?

ACTIVITAT: "Jo tenia rissos"

Fitxa 5

Nom alumne/a/es: _____

Curs: _____

Per què ho fem? _____

1. A l'últim paràgraf del conte, en Juul li explica a la Nora la seva història. Què et sembla aquest final?

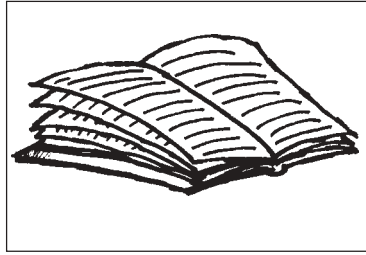
Què penses que pot haver passat després?

2. Pensa altres finals positius per a aquesta història i escriu-los.

3. Poseu en comú les respostes.

TEMA: **COM HO RESOLEM?**

ACTIVITAT: **Qüestionari**

Fitxa 6

Nom alumne/a: _____

Curs: _____

Per què ho fem? _____

Llegeix aquestes preguntes i respon.

1. Escribe les coses que menys t'agrada que et diguin a casa

2. Escribe les coses que menys t'agrada que et diguin els teus companys

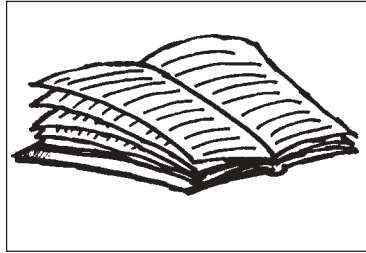
3. Escribe les coses que menys t'agrada que et diguin els teus professors

4. Ara imagina que poguessis canviar alguna part del teu cos. Què canviaries?

5. Què canviaries de la teva manera de ser?

TEMA: **COM HO RESOLEM?**

ACTIVITAT: *Carta a Juul*

Fitxa 7

Nom alumne/a: _____

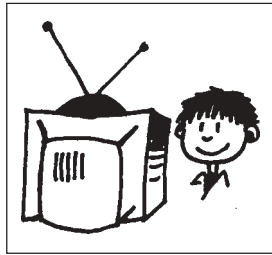
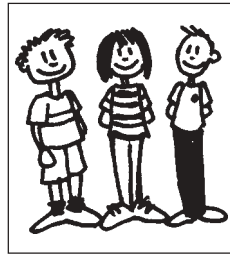
Curs: _____

Per què ho fem? _____

1. Et proposem que li escriguis una carta a Juul. Li pots explicar què t'ha semblat la seva història, com t'has sentit quan la llegies i també li pots explicar si alguna vegada t'has sentit rebutjat/ada pels teus amics. Dóna-li alguns consells per millorar la seva vida.

TEMA: **COM HO RESOLEM?**

ACTIVITAT: **Avaluació**

Fitxa 8

Nom alumnes: _____

Curs: _____

Per què ho fem? _____

1. Per acabar, us proposem dedicar uns dies a observar l'ús que es fa dels insults en els programes televisius, gairebé donant per entès que insultar és una cosa normal que no fa mal a ningú.

Per grups, ompliu aquesta graella:

Títol del programa	Horari d'emissió	Tipus d'insults	Justificats No justificats	Com es deu sentir la víctima?